

Nr 488.

Av herr **Jonsson** i Skedsbygd **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 270, angående lönereglering för folk- och småskollärare m. m.*

I proposition nr 270 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen till antagande det förslag till lönereglering propositionen innefattar.

Detta förslag innefattar lärarepersonalens placering i vissa löneklasser, beroende på undervisningstidens längd vid respektive undervisningsplatser. En följd härav blir att största delen av landsbygdens lärarepersonal placeras i 15:e lönegraden, under det att städernas och samhällenas lärarpersonal i mycket stor utsträckning placeras i 16:e eller 17:e lönegraden.

I städer och samhällen i högre dyrortsgruppering äro lärarna dessutom enligt propositionen kompenserade genom för orten gällande ortstillägg.

Likalönsprincipen föreslås till genomförande, varigenom den kvinnliga lärarepersonalen erhåller en avsevärd löneförbättring, under det att andra grupper av lärarepersonalen erhåller endast en mindre löneökning.

Ehuru vissa skäl tala för att avlöningens storlek anpassas efter arbetstidens längd, torde dock å andra sidan en löneplacering endast efter dessa grunder medföra uppenbara orättvisor och missförhållanden, vilka komma att medföra slitningar och försvåra samarbetet mellan lärarepersonalen å ena sidan, samt vederbörande skolmyndigheter och ortsbefolkningen å andra sidan. Lärarna komma givetvis att arbeta för att få den längre undervisningstiden med därav följande högre löneplacering genomförd i största möjliga utsträckning, under det å andra sidan å vissa orter landsbygdsbefolkningen anser sig böra resa krav på att även någon tid under barnens skolålder erhålla barnens hjälp till utförande av lättare sysslor, under motivering att om barnen allt för mycket kopplas av från arbete i hemmet under hela skoltiden, det sedermera blir svårare att få dem att med intresse omfatta arbetet i hemmen. Här skilja sig samhällenas och landsbygdens intressen avsevärt, beroende på de olika förhållanden under vilka barnen växa upp, med därav betingade olika levnadsförhållanden. Man bortser även ifrån att de i mycket stor utsträckning å landsbygden befintliga skolformerna av

läraren fordra ett arbete ofta mera krävande och intensivt på grund av att läraren här har att samtidigt undervisa samtliga klasser i folkskolan, under det att vid högre skolformer endast en eller två klasser samtidigt undervisas av samme lärare.

Vi anse att fjolårets beslut om införande av obligatorisk 7-årig folkskoleundervisning kommer att medföra så pass stora omdaningar av undervisningen å landsbygden, att skäl torde föreligga att frågan om lärarpersonalens löneplacering bör ses och lösas i samband med denna reforms genomförande. Eventuellt skulle kunna tänkas att fortsättningskolan inpassas i den ordinarie lästiden, varigenom även landsbyggdens lärare finge utökad undervisningstid. Under sådana förhållanden bortföle den stora skillnad i lönehänseende, vars princip knäsettes i kungl. propositionen.

I propositionen föreslås avskaffande av de lönetillägg, som vissa kommuner frivilligt utbetalat till inom kommunen anställda lärare. I princip torde ej något vara att anmärka mot att staten övertager samtliga kostnader för folkskoleundervisningen inom en viss maximiundervisningstid, men borde kommunerna äga rätt att, därest så beslutas, ytterligare på egen bekostnad utöka denna undervisningstid. I varje fall bör icke det förhållandet, att vissa kommuner beviljat lönetillägg utöver vad som kan anses motiverat av en sparsam och sund lönepolitik, utgöra motivering för en högre lönenivå. De lärare vilka vunnit anställning inom orter med dyrortstillägg äro redan härigenom kompenserade för de ökade levnadskostnaderna.

Genom införande av likalönsprincipen för folkskollärarkåren skulle man dessutom ytterligare fjärma avlöningsförhållandena mellan folk- och småskollärarkårerna, vilket icke torde vara lyckligt eller motiverat av utbildningskostnad eller arbetsprestation.

Utan att här ingå på någon ingående kritik av likalönsprincipens genomförande, då det torde vara tillräckligt med att hänvisa till den motivering mot likalönsprincipen, vilken anförts av olika utredningar, vilja vi erinra om att 1936 års lönekommitté bland andra uppdrag även skall avgiva yttrande rörande densamma tillämpning vid lönesättning i statens tjänst.

Då dessutom denna lönekommitté erhållit i uppdrag att undersöka möjligheten av att vid denna lönesättning en viss del av lönen göres beroende av levnadskostnadsindex, anse vi tillräckliga skäl tala för att icke nu genom beslut av riksdagen föregripa denna utredning.

Genom att i år reglera lärarpersonalens löneförhållanden i enlighet med propositionens förslag föregriper man denna utredning, vilket kanske redan inom ett eller annat år nödvändiggör omarbetning av löneförslaget. Ett antagande av propositionen skulle även medföra att ett redan i år i en kungl. proposition framlagt förslag om provisoriska av-

löningsförbättringar blir en påbyggnad på förslaget. Då 1936 års lönekommitté även har att taga ställning till frågan om viss gradering vid lönesättningen efter försörjningsprincipen, skulle riksdagen genom att i år gå in för även denna linje i viss mån föregripa den pågående utredningen. Ävenså torde frågan om dubbeltjänsterna tarva riksdagens uppmärksamhet.

Skulle riksdagen antaga detta förslag till lönegradering, enligt vilket lönens storlek blir beroende av tjänstetagens försörjningsplikt, torde vid utformningen av skolläraernas avlöningsreglemente ännu större hänsyn behöva tagas till försörjningsplikten än vad i sistnämnda proposition föreslagits. Sker så torde inom kostnadsramen för propositionen nr 270 medgivas en lösning, vilken torde skaffa denna tjänstemannagrupp en god och tryggad försörjning.

De invändningar som riktats mot genomförande av familjetilläggsprincipen grunda sig på svårigheterna eller kanske omöjligheten att i det ekonomiska livet genomföra samma princip, men torde enligt vårt förmenande denna fråga tagas under ingående övervägande.

Det stöd för familjebildningen, en efter dessa grunder avpassad lönesättning skulle lämna, vore entellertid av större betydelse än de skattelindringar, vilka kunna lämnas därest riksdagen går in för att genom skattelättnader stödja familjebildningen.

Men hänvisning till vad vi sålunda anfört och under denna motivering få vi därför hemställa:

1) att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 270;

2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt 1936 års lönekommitté, eller om så påkallas åt särskilda sakkunniga, att med hänsynstagande till ovan framförda synpunkter utreda och skyndsamt avgiva förslag till löne reglering för folk- och småskollärare.

Stockholm den 6 april 1937.

Arvid Jonsson.

Aron Gustafsson,
Lekåsa.

Ivar Johansson.

Sven Andersson.

